

Terugblikken en vooruit kijken

U heeft een nieuwe editie van Tussenbeide in handen. Verschillende artikelen en foto's nodigen uit om terug te blikken en vooruit te kijken.

In Brielle mochten we gedenken dat de martelaren van Gorcum honderdvijftig jaar geleden werden heilig verklaard. In Brielle zijn verleden en heden met elkaar verbonden, want het getuigenis van de martelaren (1572) inspireert tot op de dag van vandaag veel gelovigen, binnen en buiten ons bisdom.

Ook in onze tijd nodigt het evangelie uit om in woord en daad Christus na te volgen. We geven iets van onszelf wanneer wij elkaar van dienst zijn in Jezus' Naam met de werken van barmhartigheid. Heel concreet stonden de zomerkampen in het teken van de zorg voor de schepping, door paus Franciscus het achtste werk van

barmhartigheid genoemd. We mogen vooruitkijken op het ritme van het liturgisch jaar en ons aansluiten bij veel activiteiten. En we blijven bouwen aan de kerk. In letterlijke zin zoals in Berkel. Maar

ook in geestelijke zin, wanneer we bisdom-breed werk maken van goede huwelijksvoorbereiding, en we in de kathedraal de wijding van nieuwe diakens (18 november) mogen vieren. Terugblikken en vooruitkijken, en

ondertussen van dag tot dag op weg gaan als pelgrims van geloof.

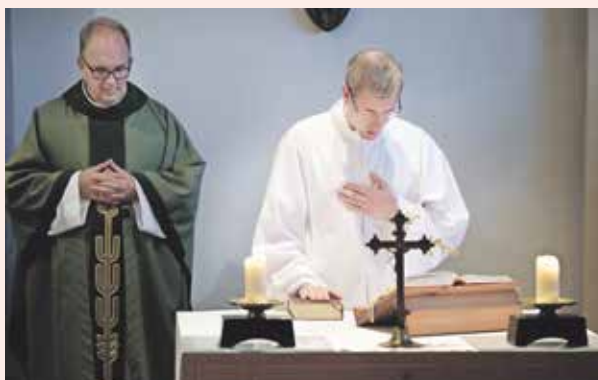
+ JOHANNES VAN DEN HENDE
BISSCHOP VAN ROTTERDAM

Uitnodiging diakenwijdingen

Mgr. Van den Hende zal door handoplegging en gebed op **18 november 2017** Peter Winnubst en Daan Huntjens tot diaken wijden.

Daan Huntjens (foto links) volgt zijn priesteropleiding via het Centrum Vronesteyn. Hij zegt: 'In de tijd van vorming tot het priesterschap probeer ik door gebed, studie, gesprek en contact met de pastorale praktijk steeds opnieuw stil te staan bij wat God voor iedereen en voor mij persoonlijk doet en gedaan heeft. Toen ik God nog niet kende, hield Hij al zielsveel van mij en wist Hij al waar Hij mij op een dag toe zou roepen'. Daan zal op deze dag transeunt diaken worden, zijn priesterwijding volgt later.

Peter Winnubst (foto rechts) heeft via het Centrum Vronesteyn zijn theologische opleiding mogen volgen op Bovendonk en heeft zijn

pastoraal-theologische studies dit jaar afgesloten. Hij zegt: 'Ik wil er voor de ander zijn vanuit de liefde van Christus. Samen met de geloofsgemeenschappen kunnen wij er vanuit ons geloof voor de ander zijn. Zo kunnen wij te midden in de gebrokenheid van deze wereld, samen de levende stenen van Zijn Kerk zijn'.

Peter is gehuwd en wordt permanent diaken. De diakenwijdingen vinden om **11.00 uur** plaats tijdens een plechtige eucharistieviering in de HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal aan de Mathenesserlaan 305 te Rotterdam. U bent van harte welkom!

INHOUD

Column	3
Diaconieprijs	6
Steunfonds DCI	9
Mariahulde	11
Jubileum Begraafplaats	13
Jongerenviering	15

Nationale Bedevaart 4

Zomerkampen 8

Kerstconcert 11

Kerkbalans 14

Bisschop zegt: 'iets geven van jezelf'

Kansfonds is 60 jaar geleden opgericht vanuit katholieke bewogenheid om nood te lenigen onder kwetsbare mensen. Het katholiek sociaal denken is vandaag de dag nog immer de grondslag van waaruit het fonds handelt. Bij gelegenheid van dit jubileumjaar bezocht Koningin Máxima op 7 september het interkerkelijk diaconaal centrum De Jessehof in Delft op uitnodiging van bestuur en directie van Kansfonds, in aanwezigheid van Mgr. Van den Hende, vicaris-generaal Dick Verbakel en algemeen econoom John Bakker.

De Jessehof is een inloophuis voor mensen met een klein sociaal netwerk, mensen die lijden onder sociale uitsluiting en dak- en thuislozen. Zij kunnen daar terecht voor een kopje koffie of thee, een luisterend oor en ook met vragen op sociaal-maatschappelijk gebied. Henriëtte Hulsebosch, directeur Kansfonds: 'Wij steunen dit initiatief van harte. Er wordt onderschat wat een kop koffie en een goed gesprek betekenen voor iemand die weinig contacten heeft. Het is zo belangrijk dat er een plek is, waar je mag zijn wie je bent en waar niets hoeft.'

Koningin Máxima sprak die dag met een aantal bezoekers en vrijwilligers van het inloophuis over hun ervaringen. Aansluitend bezocht zij de netwerkbijeenkomst van Kansfonds in de Jozefzaal van de Maria van Jessekerk te Delft. Daar ging zij onder andere met een vertegenwoordiging van Netwerk Dak, de koepelorganisatie voor inloophuizen, in gesprek over het belang van deze huizen en de knelpunten waar de organisatie tegenaan loopt.

Bisschop Van den Hende over dit bezoek: 'De Kerk ziet mensen als broeders en zusters van elkaar. Dat vraagt erom op zoek te gaan naar de verhalen, de namen en de gezichten achter het goede doel. Het vraagt erom deze verhalen tot je door te laten dringen, ze verder te vertellen en ze met je mee te dragen in gebed. Zo geef je ook je aandacht, je betrokkenheid. Je geeft dan iets van jezelf. Je kunt de nood van mensen verlichten door mensen niet in de steek te laten en ook op deze wijze verbonden te blijven. De kracht van verbondenheid met de mens die dit nodig heeft, ligt in omkijken naar de ander.'

Communio

"Daadwerkelijke zorg voor gelovigen die vervolgd worden of die uit de verdrukking komen is een daad van liefde. Het is een getuigenis als ledematen van het lichaam van Christus elkaar helpen en steunen wanneer andere ledematen te lijden hebben." Dit schrijft Mgr. Van den Hende in het nieuw verschenen nummer van het internationaal katholiek tijdschrift Communio (2017/3-4), dat als thema heeft de christelijke vluchtelingen in Europa.

Bisschop Van den Hende geeft in de geloofsboekjes over de sociale leer van de Kerk aan, dat 'de gerichtheid op de gehele menselijke persoon direct verband houdt met de katholieke visie op de mens. Die houdt onder meer in (1) dat het leven een geschenk van God is, (2) dat elke persoon een onafneembare waardigheid heeft die met het mens-zijn als zodanig gegeven is, en (3) dat de mens geroepen is om in vrijheid en liefde verantwoordelijkheid te dragen en zorg te hebben niet alleen voor zichzelf, maar ook voor anderen, voor de schepping en voor het leven als zodanig.' De geloofsboekjes zijn te downloaden via www.bisdromrotterdam.nl.

GEKNIPT

Wandelen

Wandelen verbindt parochianen. Met dat idee ging de parochie Heilige Thomas in Alphen aan den Rijn 9 juni op pad. Zestien parochianen uit de verschillende kernen van de gemeenschap deden mee. De wandeling langs sappige weiden deed goed, maar omdat de tocht georganiseerd was door de werkgroep Volwassencatechese werden ook de hersens aan het werk gezet. Cryptische omschrijvingen leidden de wandelaars naar een bijbels persoon. En terug naar de Bonifaciuskerk, met zeven kilometer in de benen.

Thomas Merton

Thomas Merton was een trappist, zoekend naar mystiek en tegelijk zoekend en werkend om de maatschappij te verbeteren. José de Boer is parochiecatecheet in Delft en wijdt haar sabbatverlof aan het bestuderen van het leven en werk van Merton. Zo kan het gaan. 'Ruimte maken voor het wezenlijke en openheid voor de Geest, die een mens doet opademen', dat is kort samengevat de ambitie

die De Boer heeft met het verlof van een drie maanden. Merton (1915-1968) schreef onder meer: 'Het is niet onze roeping om er gewoon maar te zijn, maar om met God mee te werken bij de schepping van ons eigen leven, onze eigen identiteit, onze eigen bestemming.' En: 'Geloven is niet gewoon het verklaren van het onbekende. Geloven zorgt er nu net voor dat we het onbekende in ons dagelijks leven op een levende, dynamische en echte manier integreren.' Zo valt te lezen in Parochieblad Delft.

Tuinploeg

'Dat je mag werken op Gods akkers', dat vindt Koos van Noordt nog wel het mooiste aan zijn vrijwilligerswerk in de 'tuinploeg' van de Jacobuskerk in Schiedam, zo vertelt hij in Kerk aan de Waterweg. Die ploeg bestaat – in zijn harde kern – uit vijf man, met hun roots in het tot de oorlog zelfstandige dorp Kethel. Ze hebben bijna allemaal een 'agrarische' achtergrond. 'We hebben het van huis uit meegekregen.' Wat ze ook van huis uit meekregen: de band met de Jacobuskerk.

'We zijn hier gedoopt, hebben hier eerste communie gedaan en zijn hier getrouwd.' In het voorjaar gaan de violen de grond in, half juni volgen de geraniums en begonia's in de bloemperken rond de kerk en aan de Kerkweg. 'Dat is het leukste karwei.' Een bijzondere klus is het maaien van het gras: wie goed kijkt ziet dat de grasperken rondom het H.Hartbeeld in de tuin samen een kelk met hostie vormen.

Afscheid

Pastoraal werkster Thérèse Beemster neemt binnenkort afscheid van parochiefederatie Vlietstreek, ten oosten van Den Haag. Na ongeveer 25 jaar! Zij zette zich in al die jaren vooral in voor 'inspirerende jaarprogramma's voor volwassenen', met daarnaast 'extra aandacht voor de oudere generatie en de jonge gezinnen', zo valt in het parochieblad Kerk aan de Vliet te lezen. Zo organiseerde zij vertelvieringen. Verder was ze een dragende kracht van het kerkelijke centrum Tso'ar. Het afscheid van Beemster is op 18 november, vanaf half vijf in de Sint Martinuskerk.

Met muziekstandaard en rozenkrans samen op weg

Op bedevaart gaan betekent ook samen zingen. Daarom kan de bisdombedevaart naar Rome niet zonder koor. Maar liefst zestig mensen gaven zich op om er voor te zorgen dat de muziek tijdens de reis 'van niveau is'.

Van 12 tot 22 oktober vindt de bisdombedevaart naar Rome plaats. Behalve programmaonderdelen als de woensdagaudiëntie met de paus, excursies langs de indrukwekkende gebouwen van het barokke Rome en een kennismaking met de diaconale beweging Sant' Egidio, zijn er onderweg twaalf eucharistievieringen: in de Dom van Keulen, de basiliek van de heilige Antonius in Padua en in de stad Rome zelf.

Een zestigkoppig projectkoor is opgezet. Het repteerde in september vier maal in Dordrecht, om er straks klaar voor te zijn de liturgie tijdens de Romereis op te luisteren.

'Het samen op reis gaan, en samen vieren; onderweg en in Rome zelf. Dat is waar ik het meest naar uitkijk', vertelt Irene van Geel, de dirigente van het projectkoor. 'Ik vind het dan ook geweldig dat ik daaraan mag bijdragen.'

In het voorjaar peilde pastoor Tjeerd Visser de dirigente of zij er voor voelde om mee te gaan naar Rome. Vanaf mei stond vast dat zij het koor met deelnemers afkomstig uit heel het bisdom, onder haar hoede zal nemen.

Wereldkerk

'In 2010 ben ik ook mee geweest met de Romereis', vertelt de vrolijke Van Geel. 'Wat toen grote indruk op mij maakte was de ontmoeting met de wereldkerk. De aanwezigheid

© PETER VAN MULKEN

van de hele wereld. Bijvoorbeeld tijdens de woensdagaudiëntie op het Sint Pietersplein. Welk land – vaak ver van ons vandaan – ook genoemd werd, altijd begon er ergens op het plein wel een groep te juichen, te scanderen, of te zingen.'

Onderweg wordt in diverse kerken de eucharistie gevierd. 'Ik heb dat op de reis in 2010 ook meegemaakt. Het mooie vond ik te bemerken dat, of het nu een groep uit IJsland was of uit Brazilië, de mis zonder meer viel mee te volgen. Mensen uit andere delen van de wereld kunnen zich dus ook aangesproken voelen wanneer wij de mis in het Nederlands vieren, zij bidden misschien wel mee, in hun eigen taal. Die verbondenheid met de wereldkerk vind ik fantastisch.'

Gebied

Op de vraag wat er mee gaat in de koffer, hoeft Van Geel niet lang na te denken: 'In ieder geval mijn muziekstandaard, want je weet nooit in welke kapel of ruimte van de kerk je terechtkomt. Je kunt maar beter voorbereid zijn. En ook niet te vergeten mijn rozenkrans, die ik van mijn oudtante, een religieus, kreeg bij mijn eerste heilige communie. Bidden doe ik meestal zingend. Soms met het koor, in de kerk, maar ook thuis of buiten of de fiets, hardop of soms stilletjes in mijn hoofd. Want er zijn zoveel prachtige liederen die wat ik ervaar of wil uitdrukken, veel sterker onder woorden brengen dan ik zelf kan. Zingen is mijn gebied. En misschien gaat mijn koffer maar net dicht vanwege de verwachtingen die ik meeneem op deze reis; het gevoel van spanning; het uitkijken naar de ontmoeting met de wereldkerk, en naar het samen vieren.'

Netwerk van liefde

Vicaris-generaal Tjeerd Visser is bedevaartsleder van deze Romereis: 'Het thema is: pelgrim in een netwerk van liefde. Dat betekent dat verbondenheid deze reis centraal staat. Verbondenheid met de wereldkerk, verbondenheid binnen de parochies en ook tussen parochies van ons bisdom onderling. We zien dat er op een reis als deze nieuwe contacten worden gelegd en er uitwisseling ontstaat. En natuurlijk staat centraal de verbinding met God. We gaan met een heel gemêleerde groep naar Rome. Ik denk daarom dat we op deze bedevaart ook van elkaar zullen leren.'

JOLANDA DE WOLF

Ongeveer 250 pelgrims reizen in oktober vanuit het bisdom Rotterdam naar Rome. 'Voordat we op reis gaan wilden we samen de eucharistie vieren om zegen te vragen over de bedevaart zelf', schreef vicaris-generaal Tjeerd Visser in de uitnodiging aan de pelgrims. Hij nodigde alle pelgrims uit voor een eucharistieviering op woensdagavond 4 oktober in de basiliek in Schiedam. Mgr. Van den Hende was hoofdcelebrant en tijdens de viering heeft het pelgrimskoor gezongen. Na de eucharistieviering werd het programma van de bedevaart nogmaals op hoofdlijnen gepresenteerd. Ook werd de indeling van de deelgroepen bekend gemaakt en was er gelegenheid om reisgenoten te leren kennen.

COLUMN: Sint Jeroen zegent ons

Opvallend eigenlijk, dat enkele jaren geleden kunstschilder Daniël Tavenier uit Noordwijk geïnspireerd was om een zevenluik over Sint Jeroen te schilderen. Het is lang geleden dat deze heilige werd gemarteld en gedood. Dat was in 856.

De schilder koos beeldbepalende momenten uit, kruispunten in het leven van Jeroen. Zoals zijn gaan naar het klooster; zijn zeereis naar onze streken; de bouw van het eerste kerkje; zijn marteldood vanwege zijn trouw in het geloof. In het laatste schilderij staat Sint Jeroen die de mensen zegent: onze persoonlijke levenstocht (pelgrimage) onder Gods zegen.

Wanneer we gaan onder zijn hoede, zoals tijdens de ommegang in augustus, dan horen we van het eerste kerkje dat hij bouwde en toewijdde aan Sint Maarten en van de diaconie-icoon van Sint Maarten die zijn mantel deelde met een bedelaar. Door deze handeling kunnen beiden verder leven, de een met iets minder, want hij had meer dan genoeg; de ander die tekort kwam, kan nu verder, want hij heeft voldoende om warm te blijven. Met elkaar, samen, kom je verder.

Zo trekken we door ons dagelijks leven. Dat moet niet te zeer een sleur worden; je moet steeds opnieuw op de juiste weg gezet worden. Daarom is het zinvol naar

inspirerende bronnen te gaan. Bij de graven van de apostelen Petrus en Paulus, die op zo'n uiteenlopende wijze gehoor hebben gegeven aan de oproep van Jezus Hem te volgen. Bij de plaats waar Sint Jeroen zijn trouw aan de oproep van Jezus eveneens moest bekopen met de marteldood. Hij blijft een heilbrenger voor allen, immers Sint Jeroen zegent de mensen ook in deze tijd.

THEO BLOKLAND, PASTOR

Martelaren voorbeeld van volgehouden liefde

Ongeveer twaalfhonderd pelgrims kwamen op zaterdag 8 juli bijeen in Brielle voor de Nationale Bedevaart. Per auto, met de bus en op de fiets. Voorafgaand aan de eucharistieviering las pastoor Bladowski als custos aan het bedevaartsoord de indrukwekkende proclamatie voor: 'De Martelaren van Gorcum zijn gedood vanwege hun getuigenis omtrent de tegenwoordigheid van Christus in de eucharistie en het gezag van de paus als zichtbaar hoofd van de Kerk.' Daarna volgden hun namen.

In zijn homilie sprak bisschop Van den Hende over de verbondenheid met Christus en de broosheid van de Martelaren van Gorcum. 'De Martelaren van Gorcum waren geen mensen van gewapend beton of van roestvrij staal, maar mensen met een ziel die hun geloof en verbondenheid met Christus zo goed mogelijk

probeerden te bewaren en te beleven.' Dat deden ze door aanhoudend gebed en door hun dienstwerk op te dragen aan de Heer en zijn Kerk, door de bediening van de sacramenten en door de verkondiging van het evangelie, aldus de bisschop. 'Als we vandaag in deze publieke viering gedenken dat de Martelaren van Gorcum met ons verbonden zijn in Christus, mogen we ons aansluiten bij hun broosheid.'

Waartoe zijn we bereid?

De bisschop onderstreepte het belang van ons gebed, zowel in goede tijden als in tijden van ziekte en tegenslag, en over het belang van het zichtbaar maken van je geloof. 'Hoeveel mag het geloof ons kosten?' vraagt de bisschop. 'Waartoe zijn we bereid? Zijn we bereid met onze gaven en talenten en met ons hart om steeds elkaar van dienst te zijn op de weg van

het evangelie? Kan het zijn dat we ons laten raken door de nood van anderen en ons hart openen, voor mensen dichtbij en mensen ver weg?' En: 'Het gaat dan niet alleen om praten over je geloof, maar ook om te getuigen door volgehouden liefde, door steeds elkaar te willen zoeken en steeds elkaar te willen vinden.'

De opbrengst van de collecte tijdens de viering ad € 2.868,95 kwam ten goede aan Kerk in Nood en het Bedevaartsoord Brielle. Namens Kerk in Nood verzorgde Dennis Peters het jongerenprogramma. Terwijl de meeste pelgrims gezamenlijk de rozenkrans baden, laat hij de jongeren in een tent naast de kerk kennismaken met de wereld van de martelaren van nu.

DAPHNE VAN ROOSEDAAL

FOTO'S © JAN PEETERS / KN

Ridders en edelvrouwen van het heilig Graf: Martelaren van Gorcum zijn een voorbeeld voor ons

De Ridderorde van het heilig Graf van Jeruzalem is een lekenorde. Wereldwijd bestaat de Orde uit 30.000 leden die zich willen inzetten voor de christenen in het Heilig Land. De voorzitter in Nederland, landscommandeur Michael Brenninkmeijer, spreekt over de Ridderorde en over de verbondenheid van de Orde met het Bedevaartsoord te Brielle en het bisdom Rotterdam.

‘De Orde kent drie fundamenten. Op de eerste plaats is er de spiritualiteit van het lege graf van de verrezen Christus, en de getuigenis daarvan in gezin, werk en maatschappij. Ten tweede is er de onderlinge broeder- en zusterschap van de leden en ten derde de caritas ten behoeve van de christenen in het Heilig Land.’

‘Wij zijn vereerd met de uitnodiging van het bisdom Rotterdam om deel te nemen aan de Nationale Bedevaart in Brielle, waaraan wij graag gevolg geven. De Martelaren van Gorcum getuigden van hun geloof tot aan de dood toe. Zij zijn een voorbeeld voor ons door hun volledige inzet voor het geloof.’

Pelgrimages

‘Wij organiseren enkele pelgrimages, met name jaarlijks naar het Heilig Land, en daarnaast pelgrimages naar Rome en naar Griekenland waar wij in de voetsporen van apostel Paulus lopen. Tijdens de pelgrimages komen de drie fundamenten van de Ridderorde op unieke wijze samen: caritas, spiritualiteit en broederschap.’

Solidariteit

‘De reis naar het Heilig Land waar het leven en sterven van Christus heel nabij is, biedt de mogelijkheid plaatselijke christenen te ontmoeten, solidariteit aan hen te tonen en projecten te bezoeken die door de Nederlandse Landscommanderij worden ondersteund. Zo is er contact met het ziekenhuis St. Louis te Jeruzalem, waar onder andere medische hulpmiddelen naartoe worden gezonden. Ook de uitwisseling van kennis door ordeleden die zich voor dit ziekenhuis inzetten, wordt zeer op prijs gesteld.’

Dichter bij huis is de Orde voor de caritas actief. ‘De Ridderorde heeft in Nederland 330 leden. Zij zetten

© RIDDERORDE H. GRAF

Blijde gezichten van de kinderen die deelnemen aan de educatieve zomerkampen

Hoe wordt men lid van de Ridderorde?

Leden van de Orde kunnen personen voorstellen. Na een kennismakingsperiode van een jaar, waarbij de kandidaat deelneemt aan de activiteiten van de Orde, wordt de procedure voor opname gestart. Na goedkeuring van de kandidaat door de kapittelraad – het bestuur van de Nederlandse Landscommanderij – wordt opname van de kandidaat aan het grootmagistraat (de zetel van de Orde in Rome) gevraagd.

Na goedkeuring wordt de kandidaat in de Orde opgenomen tijdens de plechtigheid die elk anderhalf jaar plaatsvindt; de zogenoemde Investituur. Dit jaar is de Investituur op zaterdag 4 november in Delft. Nieuwe leden leggen de ridderbelofte af, hij of zij krijgt de ordemantel en de insignia omgehangen.

De Ridderorde komt bijeen in landelijke en regionale bijeenkomsten. Daarnaast zijn er huiskamergesprekken. Dit jaar is het thema: Omgaan met God. De gesprekken en uitwisseling dienen ter inspiratie en versterking van het geloof. Oudere leden die niet naar de bijeenkomsten kunnen komen, worden regelmatig thuis bezocht.

© JAN PEETERS / KN

Een delegatie van de Ridderorde van het H. Graf van Jeruzalem tijdens de Nationale Bedevaart te Brielle.

zich in om financiële middelen bijeen te brengen, zowel persoonlijk als door het werven van fondsen. De projecten die de Orde ondersteunt zijn op educatief, medisch en sociaal gebied. Vanuit Nederland wordt jaarlijks zo'n 300.000 euro gedoneerd. Voorbeelden van recente projecten zijn: educatieve zomerkampen voor

christelijke kinderen op de West Bank en materialen voor een atelier voor blinden.’

‘De leden van de Ridderorde trachten te getuigen van het geloof. Het lege graf, het licht dat de duisternis overwint, is een teken van hoop’, aldus Michael Brenninkmeijer.

City-Brielle-City bedevaarts-fietstocht

Om kwart over zeven 's ochtends staan de eerste van de circa 35 fietspelgrims klaar om vanaf de Haagse Emmauskkerk te vertrekken. Nadat de groep die vanaf de St. Jacobskerk komt fietsen is gearriveerd, krijgen we de pelgrimszegen van parochievicaris Ad van der Helm. Hij fietst zelf ook mee en zet de tocht met een behoorlijke snelheid in. Gelukkig zijn er fietsers met elektrische ondersteuning, waardoor wij hem goed kunnen bijhouden. Er fietsen drie Blauwe Zusters mee, waarvan twee postulanten.

Bij Maassluis verliest stagiaire Daan Huntjens, priesterstudent, zijn trapper. Dit gebeurt toevallig in de hoofdstraat alwaar de plaatselijke fietswinkel nét de deuren opent. De trapper wordt er hier weer aangezet en Daan kan met nog grotere snelheid de tocht vervolgen. In Rozenburg arriveert de bus met geestelijk leider diaken Jos van Adrichem en de andere bedevaartgangers uit Den Haag.

Kerk is stampvol

Bij de Pontificale Hoogmis met Mgr. Van den Hende als hoofdcelebrant zijn onze pastores Dolf Langerhuizen en Ad van der Helm met vele andere priesters concelebrant. De kerk is stampvol. We bidden en zingen met elkaar. Om half twee is het Rozenkransgebed, parallel daaraan is er een jongerenprogramma (zie kader). Bij de Kruisweg in de Ommegang rond het Martelveld zingen en bidden we, waarna om half vier de vesperviering met de processie en pelgrimszegen is.

Na de zegen vertrekken we weer huiswaarts. Bij 't Woudt krijgen wij nog de zegen van Ad van der Helm, die ons een goede voortzetting van de mooie inspiratie die vandaag is opgedaan, wenst.

© MARIETTE HUISMAN

‘Samen fietsen naar Brielle geeft gelegenheid om telkens met een ander op te trekken en te spreken. Nieuwe mensen deden dit jaar weer mee voor wie de bedevaart ook een ontdekkingsstocht was. Zo hebben de martelaren zelf op hun weg naar het einde ook elkaar en elkaars geloof leren kennen en verdiept. Een inspirerende dag!’, aldus parochievicaris Ad van der Helm.

LIES WOONING

Honderdvijftig jaar heilige Martelaren van Gorcum

Twee openingen van exposities over de Martelaren van Gorcum op één dag. Op zaterdagmorgen 24 juni opende Gregor Rensen, burgemeester van Brielle, in Gorinchem een tentoonstelling in het Gorcums museum. In de middag was het de beurt aan zijn ambtgenoot Govert Veldhuijzen, burgemeester van Gorinchem, toen in het Historisch Museum Den Briel.

's Middags bezochten de twee burger-vaders samen met enkele wethouders en met de museumdirecteuren Marijke Holtrop (Brielle) en Rob Kreszner (Gorinchem) het bedevaartsoord in Brielle. Daar werden zij verwelkomd door vicaris-generaal Mgr. Dick Verbakel. Het Randstedelijk Mannenkoor luisterde de bijeenkomst op. Vrijwilligers verzorgden de rondleidingen.

Vicaris Verbakel sprak over de betekenis van de Bedevaartskerk en de grond waarop zij is gebouwd. Het is de grond waarop de martelaren hun dood vonden. 'Martelaarschap is vanuit een christelijk perspectief geen verdienste in zich. Martelaarschap is altijd het gevolg van consequent geloof en

© STUDIOZIEZO

© STUDIOZIEZO

gedrag. Het is een daad van trouw aan wat je dierbaar is en ten diepste je identiteit bepaalt. Als het martelaarschap op je weg komt, dan vlucht je niet weg.'

Reflectie en gebed

Martelaarschap is van alle tijden. 'Bij de ingang van de kerk zijn de beeltenissen van Titus Brandsma, geleerde en priester, van Karl Leisner, priester, en van Edith Stein, een Joodse vrouw die karmelietes werd. Zij zijn martelaren van de twintigste eeuw, die met zoveel anderen niet bogen voor het goddeloze fascisme en de macht van het nazisme.'

Ook daarover gaat het Brielse bedevaartsoord. 'Dat we niet vergeten en ons blijven herinneren', aldus Verbakel. 'En wat mij betreft komt daar een plaquette van pater Frans van der Lugt uit Homs bij, die niet vluchtte voor het geweld in Syrië.'

Met de dood van de negentien Martelaren van Gorcum is er geen einde gekomen aan het bloedvergieten omwille van het geloof. 'Deze heilige plek is daarmee een plaats van reflectie en gebed. Een plaats waar je nadenkt, stilstaat door stil te worden en te bidden dat de Heer van alle leven

© STUDIOZIEZO

ons eindelijk leert, hoe we in vrede en gerechtigheid met elkaar kunnen samenleven.'

Onszelf zijn

In het Historisch Museum Den Briel had pastoor Jack Glas 's ochtends gesproken over zijn verbondenheid met Brielle. Hij is er getogen en diaken gewijd. Reeds enige jaren maakt hij deel uit van de Bisschoppelijke Brielse Commissie die belast is met het beheer van het Heiligdom. Over "verdraagzaamheid

en tolerantie" zei hij: 'Bij het lezen van het evangelie, met name Matteüs 5, worden we er aan herinnerd dat Jezus ons een opdracht geeft: om elkaar lief te hebben en dan niet alleen de personen die we al aardig vinden. Als we ons werkelijk gaan interesseren voor de ander, blijkt vaak dat we elkaar de ruimte en het respect kunnen gunnen om onszelf te zijn. Ik hoop van harte dat we die weg met elkaar mogen gaan en dat de tentoonstellingen die we vandaag mochten openen daaraan mogen bijdragen!'

Actuele betekenis

'Met elkaar wordt samengewerkt om Nederland een land te laten zijn waarin vrijheid van mening, gelijkheid tussen mensen en respect voor de ander, de kern van onze samenleving vormen. Dat is de actuele betekenis van de tentoonstellingen die wij vandaag in Gorinchem en Brielle openen.' De gebeurtenissen uit de Tachtigjarige Oorlog leidden zo tot de evenementen nu. 'Ik hoop dat u allen met die ogen naar beide tentoonstellingen kunt gaan kijken en ook de Bedevaartkerk in Brielle bezoekt', aldus Gregor Rensen, burgemeester van Brielle.

Waarheid

'Het valt ons niet moeilijk om in deze tijd in het verhaal van de Martelaren van Gorinchem parallellen te ontdekken. Ook vandaag nog worden mensen omwille van hun diepste overtuigingen gevangen gehouden, vernederd, getreiterd, gefolterd en vermoord. Ook vandaag nog wordt de geschiedenis geschreven door de overwinnaars. Hoe waar is nog steeds de beroemde uitspraak van de Amerikaanse senator Johnson in 1917: In de oorlog is het eerste slachtoffer de waarheid. Er is nog zo veel te verbeteren aan onze wereld. En ik hoop dat deze dubbeltentoonstelling daaraan haar bijdrage zal leveren.' Met die wens verklaarde burgemeester Govert Veldhuijzen het Brielse deel voor geopend.

Emeriti bezoeken Mariatentoonstelling

Emeriti (priesters en diakens) van het bisdom Rotterdam kwamen op uitnodiging van Mgr. Van den Hende donderdag 13 juli naar het Catharijneconvent in Utrecht tijdens de tentoonstelling over Maria.

'Het was een feestelijk weerzien van elkaar als collega's en oudgedienden', vertelt emeritus-pastoor Theo van Steekelenburg, 'Eenmaal in het Catharijneconvent, waar zich andere collega's aansloten van verder uit het land, kon de bisschop ons rond feestelijke tafels begroeten, bijna vijftig man.'

De ontmoeting werd georganiseerd in het verlengde van het zestigjarig jubileum van Bisdom Rotterdam afgelopen jaar: 'Velen van ons hebben in die zestig jaar dat het bisdom bestaat, de hitte van de dag meegedragen, ten dienste van de Kerk. Het was een aantrekkelijk idee om met rustende - maar niet zelden actieve - ambtsdragers elkaar te ontmoeten rond de tentoonstelling over Maria.'

Gidsen van het Catharijneconvent leidden de emeriti in kleine groepen rond. Pastoor Van Steekelenburg: 'De deskundige gidsen deden voor ons, theologisch geschoolde mensen, toch maar mooi een boekje open over de Moeder Gods. Vooral kregen wij oog voor het

© Ton Huinink pr

verschil tussen de oosterse iconografie en die van het westen, en het verschil in de uitbeelding van Maria in de periode van vóór en ná het Concilie van Trente (1545-1563).'

Na afloop van de rondleiding hebben de emeriti en bisschop Van den Hende de Vespers gebeden in de kathedraal van het Aartsbisdom.

DAPHNE VAN ROSENDAAL

Van misdienaarsreisje tot boek 'Gehangen heiligen'

Een boek over de 'gehangen heiligen van Gorcum' is mede te danken aan een misdienaarsreisje. De jonge Ton Peters, nu een van de auteurs van het boek, maakte het reisje ergens in de jaren 50, naar Den Briel. 'Ik vond het best spannend', vertelde hij bij de presentatie van zijn boek: 'Gehangen heiligen'.

Dat gebeurde op 30 juni, met het in ontvangst nemen van het eerste exemplaar door Mgr. Van den Hende. De presentatie vond plaats in de Bedevaartskerk van het heiligdom in Brielle. Daarbij waren ook burgemeester Gregor Rensen van Brielle en pater Rob Hoogenboom, minister-provinciaal van de minderbroeders Franciscanen. De uitgave van het boek is een initiatief van de minderbroeders, bij gelegenheid van de herdenking van 150 jaar heiligverklaring van de Martelaren van Gorcum. Pater Ton Peters ofm. is archivaris van de Nederlandse provincie van de minderbroeders Franciscanen en lange tijd verbonden met de Bisschoppelijke Brielse Commissie.

Na een korte introductie op de uitgave door pater Joost Jansen o.praem.

namens de uitgever Berne Heeswijk, vertelde Peters over de totstandkoming van de uitgave en over zijn persoonlijke herinneringen aan Brielle. 'Het moet aan het begin van de vijftiger jaren zijn geweest. Ons jaarlijkse misdienaarsreisje was naar Den Briel, naar het Bedevaartsoord van de negentien Martelaren van Gorcum. Ik was er nog nooit geweest en ik kan me nog herinneren dat ik het best spannend vond.

Wat zou ik aantreffen? Wie waren die negentien mannen?'

'Enmaal ingetreden bij de minderbroeders kwamen de martelaren als het ware opnieuw mijn leven binnen', vertelde hij. 'De Martelaren van Gorcum, waaronder elf Franciscanen, zijn de patroonheiligen van onze orde. Ieder jaar op 9 juli werd daar uitdrukkelijk bij stilgestaan.' Een

andere ervaring rond de Martelaren van Gorcum waren lezingen tijdens de maaltijden in de jaren van vorming. Er werd gelezen uit de Bijbel of uit een vroom of stichtend boek. Zo was een keer de beurt aan het prisma-boekje 'De Martelaren van Gorcum', geschreven door Daniel de Lange.

In 2013 bestond de provincie van de Franciscanen in Nederland honderdvijftig jaar als zelfstandige provincie. Dat werd gevierd in het bedevaartsoord Brielle. Peters: 'Onze voorgangers werden geëerd om hun standvastigheid tot in de dood. Zo werden zij heiligen naar wier voorbeeld ook wij in onze tijd getuigen mogen zijn van de Blijde Boodschap.'

Zie voor het volledige verslag www.martelarevangorcum.nl

DAPHNE VAN ROOSENDAAL

Gehangen heiligen: *De Martelaren van Gorcum heilig verklaard 1867-2017* door Ton Peters ofm. (red.), Henrik Roelvink ofm, Roy Tepe en Henk Lugtenburg; € 19,95; 152 pag. ISBN 9789089721594.

Brielle Lezing 2017

Het bedevaartseizoen in Brielle werd op 23 september afgesloten met de derde Brielle Lezing in aanwezigheid van zo'n honderd belangstellenden. Spreker was dhr Arno Brok, commissaris van de Koning in Friesland. Hij sprak vanuit zijn bestuurlijke ervaring en zijn gelovige bewogenheid over het belang van dialoog om tegenstellingen te overbruggen in de samenleving, dichtbij en wereldwijd.

De bijeenkomst werd afgesloten met het gezamenlijk bidden van de Vespers. Mgr. Van den Hende sprak over het gelovig vertrouwen van de Martelaren van Gorcum, ook in de tijd van dreiging en geweld die zij meemaakten. Hij riep op om, ook waar wij nu in vrijheid ons geloof mogen vieren, onze verbondenheid te betonen met christenen die vervolgd worden.

17

aanmeldingen voor Diaconieprijs

Voor de Diaconieprijs 'Brood en Rozen' van het bisdom Rotterdam hebben parochies en kerkelijke instellingen 17 projecten aangemeld. Elf projecten doen mee in de categorie 'diaconie dichtbij', de andere zes in de categorie 'diaconie ver weg (Missie, Ontwikkeling en Vrede)'. Zeven projecten dingen bovendien mee naar de wisseltrofee, die is verbonden aan de bijzondere categorie 'diaconie en gemeenschapsoverbouw'. Elke winnaar ontvangt een geldbedrag van 1.000 euro. De drie diaconieprijsen en de wisseltrofee worden uitgereikt op zaterdag 11 november tijdens een bijeenkomst in de Caeciliakerk in Rotterdam. Omdat 11 november ook de feestdag is van Sint Maarten, zal tijdens de uitreiking bijzondere aandacht worden besteed aan het belang van deze heilige voor de diaconie.

Geografische spreiding

De aanmeldingen komen uit alle delen van het bisdom. De voormalige kringen (dekenaten) Delfland, Leiduinen en Zuid-Holland Zuid zijn

goed voor elk twee projecten, Het Groene Hart voor drie. De grootstedelijke gebieden Rijnmond en Vliethaghe hebben ieder vier projecten voortgebracht.

De jury zal er nog een hele klus aan hebben om de winnaars in de drie categorieën aan te wijzen, want inhoudelijk zijn het stuk voor stuk mooie projecten.

Diaconale kalender

Een van de doelstellingen van de Diaconieprijs is om het diaconale gezicht van de kerk voor het voetlicht te brengen. Daarom is het een goed gebruik om alle voorgedragen projecten te bundelen in een brochure en die breed te verspreiden in het bisdom. Dit jaar is gekozen voor een ander middel. Geen boekje, maar een kalender voor twee jaar. Op de voorzijde staat de betreffende maand afgedrukt met daarop gemarkeerd die dagen, die voor diaconale vrijwilligers van belang zijn. Je kan dan denken aan de collecten voor de landelijke missionaire acties, internationale gebedsdagen voor diaconale doelen, feestdagen van enige diaconale heiligen en sommige VN-dagen. Op de achterzijde staat een van de 17 voorgedragen projecten beschreven of aanvullende informatie over de diaconieprijs. De kalender kan zo gebruikt worden als planningsinstrument voor de diaconale werkgroep of MOV-groep. Wat zou het mooi zijn als een van de beschreven projecten zou inspireren tot navolging in 2018 of 2019.

Jan Maasen

Ridders van Malta:

'Inzet voor medemens en versterking van het geloof'

Sinds 2010 is Peter van Meeuwen voorzitter van de Orde van Malta in Nederland. Hij behoort tot de parochie Maria Sterre der Zee in Den Haag en is daar actief als lector en webmaster. In zijn werkzame leven heeft hij leiding gegeven aan verzekeringsbedrijven en een groot pensioenadviesbureau.

Hij zegt: 'Spiritualiteit en diaconale inzet zijn vanaf het allereerste begin de twee pilaren van de soevereine militaire hospitaalorde van Sint Jan van Jeruzalem, van Rhodos en van Malta geweest (de orde van Malta). De lijfspreuk van de orde luidt "tuitio fidei et obsequium pauperum: de verdediging van het geloof en de zorg voor de hulpbehoevende medemens". Dit brengen wij als ordeleden in de praktijk.'

Ontstaan orde van Malta

Rond 1050 werd in Jeruzalem door een groep Italianen een christelijk klooster opgericht met een hospitaal waar zij pelgrims verzorgden die Jeruzalem hadden bezocht. Door toewijding aan Sint Jan de Doper ontstond de hospitaalorde van St Jan van Jeruzalem.

In die vroege tijden wordt de verdediging van het geloof letterlijk opgevat: Dit is de tijd van de kruistochten en op verzoek van de paus hielpen de ordeleden bij de verdediging van de heilige plaats Jeruzalem tegen de oprukkende islam. De naam veranderde in de militaire hospitaalorde van St Jan van Jeruzalem.

Peter stelt: 'Vandaag de dag zijn het geloof en de hulpverlening nog steeds heel nauw met elkaar verbonden. Vanuit ons geloof zetten de leden zich

Peter van Meeuwen

in voor de hulpverlening en omgekeerd versterkt deze hulpverlening hun geloof.'

Van origine is de Orde van Malta een adellijke ridderlijke orde. In alle landen zijn er nu ridderlijke en /of magistrale leden. In Nederland waar de adel nog bestaat, is er een combinatie van ridderlijke en magistrale leden. Adellijke personen kunnen zichzelf aanmelden, niet-adellijke personen worden uitgenodigd voor het lidmaatschap.

De orde telt in Nederland ongeveer 125 leden in leeftijd variërend van 28 tot boven de 90 jaar. Wereldwijd zijn 12.000 mensen lid van de Orde van Malta. Jaarlijks vindt in de Catharijnekkerk in Utrecht de investituur plaats waarbij nieuwe leden worden geïnstalleerd. De mannelijke leden krijgen dan hun kovel en vrouwelijke leden een cape. Beide

Erekapelaan Walter Broeders op ziekenbezoek

kledingstukken zijn zwart met daarop het witte Maltezer kruis:

Activiteiten

Jaarlijks nemen 7000 leden vanuit de gehele wereld deel aan de bedevaart naar Lourdes waaronder ruim 50 gasten en 100 verzorgers (leden en vrijwilligers) vanuit Nederland. In Europa wordt er verder jaarlijks een zogeheten "internationaal gehandicaptenkamp" georganiseerd waaraan ongeveer 400 jongeren deelnemen. In 2014 is dit kamp in Nederland (de Harskamp) gehouden.

'Tot de lokale activiteiten van de Orde van Malta behoren een kleine pelgrimage naar Banneux en een "nationaal gehandicaptenkamp". Er zijn ook nog twee permanente activiteiten: de inzet voor het Johannes Hospitium in Vleuten en voor Kruispost Amsterdam waar medische en psycho-sociale zorg aan onverzekerden, daklozen en

uitgeprocedeerde asielzoekers wordt gegeven. Bij deze activiteiten zijn in totaal 250 actieve vrijwilligers betrokken', aldus Peter.

Erekapelaans

De Nederlandse afdeling van de Maltezer Orde kent vijf erekapelaans. Hun taken bestaan uit het voorgaan in vieringen, zorgdragen voor de geestelijke vorming van de leden en vrijwilligers, het organiseren en leiden van 'geestelijke avonden' en

deelname aan de jaarlijkse bedevaart naar Lourdes.

De Ridderorde van het Heilig Graf en de Orde van Malta zijn de enige lekenorden die door het Vaticaan erkend zijn. 'Als leden van de Orde van Malta handelen we vanuit ons geloof in Christus' door: het versterken van het katholieke geloof, verrichten van diaconale activiteiten en versterking van de onderlinge band tussen de leden.

Volgend jaar komt er een einde aan de tweede zittingstermijn van Peter van Meeuwen. Hij heeft zich dan acht jaar op bestuurlijk niveau ingezet voor de Orde van Malta. 'Een periode waaraan ik veel plezier heb beleefd maar het is goed dat er een wisseling van de wacht komt', zo besluit Peter.

MONIQUE MEEUSSEN

Zie ook www.ordevanmalta.nl

Adventsactie steunt vijf projecten

De Adventsactie ondersteunt projecten rond het thema moeder en kind. Daarbij is zij vorig jaar een nieuwe weg ingeslagen. Om de betrokkenheid van parochies bij een project te versterken en de voortgang te kunnen laten zien, werkt de Adventsactie drie jaar lang met dezelfde projectpartners. Wel worden daarin soms nieuwe accenten gelegd. De parochies kunnen één van deze projecten kiezen voor hun Adventscampagne.

Burkina Faso

Ook de Adventsactie heeft een project in Burkina Faso. De zustercongregatie OLV van Liefde van de Goede Herder heeft in de stad Bobo-Dioulasso een ontwikkelingsproject voor vrouwen opgezet. Jaarlijks krijgen 45 vrouwen een opleiding op het gebied van catering, koken, banket, Frans en computervaardigheden. Een groot deel vindt na afloop een baan. De zusters starten ook een programma om meisjes en vrouwen te helpen bij het verwerken van trauma's en het opbouwen van zelfvertrouwen.

Rwanda

Sinds 1992 vangt Cecydar straatkinderen op in de hoofdstad Kigali. In een opvangcentrum krijgen deze kinderen voedsel, kleding, medische

en psychische zorg en onderwijs. Na een half jaar volgt plaatsing in een gezin. Op verzoek van de overheid wordt dit jaar de capaciteit van het centrum uitgebreid tot honderdtachtig kinderen.

DR Congo

In de provincie Congo Central wonen veel jonge alleenstaande moeders tussen 13 en 23 jaar. Door een gebrek aan scholing hebben zij nauwelijks vooruitzicht op werk. De paters redemptoristen hebben daarom een opleidingsproject opgezet. Jaarlijks starten zestig vrouwen met een driejarige opleiding. Daarna worden ze begeleid om als zelfstandige in een coöperatie te werken.

Malawi

Malawi gaat gebukt onder hiv/aids en ondervoeding. Sant'Egidio biedt hulp aan zeshonderd seropositieve (aanstaande) moeders en kinderen die aan acute ondervoeding lijden. Zij krijgen voedselpakketten met lokale producten. Ook ontvangen ze voorlichting over gezonde voeding en leren voedsel te rantsoeneren in tijden van schaarste.

Westelijke Jordaanoever

Een van de problemen op de Westelijke Jordaanoever is de ongezonde huisvesting van de allerarmsten, waaronder veel alleenstaande moeders met kinderen. De Ridderorde van het Heilig Graf van Jeruzalem wil hen helpen door hun woningen op te knappen. Jaarlijks worden vijftien tot twintig huisjes opgeknapt. Daarbij worden zoveel mogelijk werkloze arbeiders en plaatselijke aannemers ingeschakeld.

JAN MAASEN

Na het zomerkamp weet je wat barmhartigheid is

Het waren letterlijk en figuurlijk warme ontvangsten voor de bisschop toen hij op dinsdag 18 en woensdag 19 juli de drie zomerkampen van het bisdom bezocht. Het weer zat mee, en de deelnemers en leidingsteams bereidden hem een warm welkom.

Het thema van de zomerkampen was “Handen uit de mouwen”. Tijdens de catechese stond elke dag één van de werken van barmhartigheid centraal en werd vervolgens ook in de spelactiviteiten verwerkt. Denk aan een vossenjacht bij het Tienerkamp, waarbij iedere “vos” een medemens in nood voorstelde; een hongerige, een dorstige, een zieke en een gevangene.

Schepping

Het Jongerenkamp, dit jaar in Roosendaal, ontving de bisschop op de dinsdagmiddag. Het catechesethema van die dag was het door paus Franciscus toegevoegde achtste werk van barmhartigheid: de zorg voor de schepping. In dat kader spraken de jongeren over goed rentmeesterschap: dat wij de schepping niet voor eigen gewin moeten gebruiken, maar dat we het te leen hebben en weer moeten doorgeven aan onze kinderen. Net zoals wij de schepping niet moeten gebruiken om elkaar te beconcurreren en te bevechten, wil God ook niet met ons concurreren. Hij wil ons juist verrijken en verlichten. Het verhaal van Mozes en de brandende braamstruik, de eerste lezing van de eucharistieviering bij de drie kampen, sloot daar naadloos op aan. De braamstruik verteert niet wanneer het in brand staat: zo wil God ons niet verteren, maar juist in vuur en vlam zetten, uit liefde! Samen met de jongeren en de leiding vierde de bisschop de eucharistie in de open lucht, te midden van Gods schepping. Na afloop van de eucharistieviering nam de bisschop de tijd om de sfeer van het kamp te “proeven” en met diverse deelnemers gezellig te praten.

Strepenspel

Op woensdagochtend was het de beurt aan het Kinderkamp om de bisschop op het scoutingterrein in Amerongen te ontvangen. Na binnenkomst werd hij meteen gevraagd om in het nabijgelegen bos mee te spelen met het strepenspel. Daarbij moesten de kinderen bij vijf verspreide posten, waarvan er één door de bisschop werd

bemand, een krijtstreep op het voorhoofd halen. Met vijf strepen moesten zij terug naar het “honk” gaan om zo punten binnen te halen. Als zij echter door de daarvoor aangewezen leiders werden getikt, werden de strepen weggeveegd en konden zij opnieuw beginnen. Voordat de lunchmaaltijd begon, werd een plechtig momentje ingelast. De bisschop werd bedankt voor het uitje naar de diertuin dat hij mogelijk had gemaakt. Van een paar kinderen ontving hij een bedankkaart met de namen van alle deelnemers er op. Aan het begin van de middag vond in de buitenlucht de eucharistieviering plaats. Tijdens zijn overweging besloot de bisschop in gesprek te gaan met de kinderen. Op zijn vraag of zij wisten wat het moeilijke woord “barmhartigheid” betekende, staken bijna alle kinderen hun vinger op. De meesten kregen ook de gelegenheid om een reactie te geven. De bisschop was zichtbaar blij verrast door hun antwoorden. Zij hadden de dagen vóór zijn bezoek al heel wat over barmhartigheid opgestoken. Mede door deze interactieve overweging waren de deelnemers zeer betrokken bij de eucharistieviering. Verder gaf de naderende bui die aan de hemel te zien was, aan deze “mis in de natuur” een mystiek tintje.

Volgelingen

Die ochtend had het in Lisse, waar het Tienerkamp verbleef, geonweerd. Daarom werd voor de mis uitgeweken naar de Agathakerk. In zijn preek daar bracht de bisschop de roeping van Mozes in verband met onze eigen roeping als volgelingen van Jezus Christus: onze inzet voor Gods Koninkrijk. Manieren om dat te doen, zijn de werken van barmhartigheid. Na de eucharistieviering ging de bisschop mee naar het kampgebouw om daar gezellig met de deelnemers en de leiding te eten. Vóór de maaltijd was er een uurtje tijd om interviewvragen, die de voorafgaande avond waren geïnventariseerd, aan de bisschop te stellen. Deze varieerden van algemene vragen over het bisschopsambt tot persoonlijke vragen, bijvoorbeeld over de keuze om priester te worden en dan niet te mogen trouwen. De openhartige en uitgebreide antwoorden van de bisschop boeiden de deelnemers en waren vaak genoeg aanleiding tot nieuwe vragen. De bisschop was goed te spreken over de bami-maaltijd en deed vrolijk mee aan de spelletjes en grappen die tijdens het eten ter tafel kwamen. Zo eindigde het bezoek van bisschop Van den Hende aan de zomerkampen met een glimlach. Hij wil zeker volgend jaar terugkomen, zo stelde hij, voor hij de begeleiders van de kampen een groot compliment gaf. ‘Door jullie belangeloze inzet beleven de deelnemers aan de zomerkampen een hele bijzondere week waar ze nog vaak aan terug zullen denken.’

DIAKEN JOS VAN ADRICHEM

© Foto's: Patrick Bos

DCI: een fonds om een beroep op te doen!

Sinds enkele jaren bestaat binnen het bisdom Rotterdam het Steunfonds DCI. Dit fonds is er speciaal voor de PCI-en die onvoldoende financiële middelen hebben om aan hulpvragen van individuen of gezinnen te voldoen. De Diocesane Caritas Instelling van het bisdom Rotterdam (DCI) brengt dan ook graag dit steunfonds onder de aandacht.

Het fonds is ontstaan door een schenking in juni 2012 door de Regionale Caritas Instelling Rijnmond (€ 60.000,- voor hulpbehoevenden in het bisdom Rotterdam). De schenking werd ondergebracht bij de Diocesane Caritas Instelling (DCI) onder de noemer Steunfonds DCI.

Cor de Vette, bestuurder van de DCI legt uit: ‘Dit geld, dat feitelijk geormerkt geld is, heeft simpelweg tot doel om goed besteed te worden. Geld is er niet om op te potten of te liggen slapen op een rekening, geld is er om een goede bestemming te krijgen. We weten dat er in parochies in het bisdom PCI-en zijn die de taak die zij voor ogen hebben, niet goed kunnen vervullen door een te kort aan middelen. Wij zeggen dan op onze beurt: ‘Geld mag geen motief zijn om een aanvraag die een PCI krijgt, niet te honoreren.’

Hoe gaat een beroep doen op het Steunfonds in z'n werk?

Wanneer een PCI een aanvraag voor financiële hulp krijgt die zij zou willen honoreren, maar hiervoor onvoldoende middelen heeft, kan een PCI zich wenden tot het Steunfonds DCI met een aanvraag. Dit kan omwille van de vaak vereiste snelheid het beste via E: dci@bisdomrotterdam.nl.

In de aanvraag staat:

1. Een korte beschrijving van de hulpvraag waarvoor financiële bijdrage wordt gevraagd.
2. Een positief besluit van het PCI-bestuur, waaruit blijkt dat men deze hulpvraag zou hebben toegestaan, als er voldoende middelen waren geweest.
3. Een overzicht van de lopende uitgaven en inkomsten van de (I)PCI van het betreffende jaar.

De Vette: ‘Er is nog één belangrijke voorwaarde: wij vinden het belangrijk dat ook de PCI-en onderling solidair zijn. Daarom vragen wij aan de PCI die een aanvraag bij ons doet, dat zij minstens één andere PCI in de regio om ondersteuning heeft gevraagd. Deze andere PCI moet men ook noemen en aangeven hoeveel deze bijdraagt. Daar kunnen wij ook bij helpen. En denk niet dat je vermogen eerst helemaal op moet zijn, voordat je een aanvraag kunt doen bij het Steunfonds.’

‘Wij kijken naar een aanvraag met de menselijke maat. Zo kunnen wij, wanneer er tijdnood in het spel is, overgaan tot voorfinanciering. De DCI zal een aanvraag ook zeer vlot behandelen’, aldus De Vette. ‘Situaties waarin binnen drie dagen geld op een rekening moet staan om grote problemen bij bijvoorbeeld een gezin te voorkomen, zijn ons niet onbekend.’

Na eerdere aanvragen van verschillende PCI-en heeft een bijdrage uit het Steunfonds er voor kunnen zorgen dat een gezin met schoolgaande kinderen ondersteuning kreeg, is voorkomen dat een mevrouw dakloos werd en kreeg een gezin rond kerstmis even de tijd om financieel op orde te komen. Voor vragen of overleg kan altijd contact opgenomen worden met de DCI.

Een toelichting op het Steunfonds DCI vindt u via www.bisdomrotterdam.nl. Klik u op *Menu* in de groene balk en kies vervolgens voor *Caritas en Diaconie* en daarna voor *Steunfonds*.

JOLANDA DE WOLF

Nieuws van Vronesteyn

Verbouwing bibliotheek

De bibliotheek van onze priester- en diakenopleiding Vronesteyn is de plaats in ons huis om goede boeken te raadplegen en te studeren. De staf en de studenten hebben in de vakantieperiode de bibliotheek opnieuw geordend, verouderde boeken eruit gehaald om plaats te maken voor nieuwe. Wij zullen dan ook de bibliotheek aanvullen met vernieuwde uitgaven en nieuwe boeken die de studenten nodig hebben bij hun studie en vorming.

Vronesteyn krijgt geen overheidssteun en de studenten kunnen geen beroep doen op de bestaande regelingen voor studiefinanciering. Vronesteyn is voor een groot deel aangewezen op donaties en schenkingen, die dankzij onze donateurs ten goede komen aan de vorming van de priester- en diakenstudenten.

Wilt u ook meehelpen aan de verbouwing van de bibliotheek? Uw gift is zeer welkom via IBAN NL29 INGB 0000 3656 73 ten name van Centrum Vronesteyn.

Roepingen... geroepen zijn

'Ik ben geboren in Amerika, in een katholiek gezin. Vooral door het voorbeeld van mijn vader leerde ik dat je geloof bepaalt hoe je handelt. Toen ik ging studeren, koos ik dan ook niet voor een studie omwille van een carrière, maar voor een studie Theologie.

Maar niet de studie heeft mij op het pad van religieus-zijn gezet. Gods roepstem klonk voor het eerst op mijn achtste. Ik dacht na hoe het zou zijn om religieus te worden. Ik kende zusters omdat zij lesgeven op school, maar zij leken mij heel oud en stonden ver van mij af. Nee, belangrijke inspiratie heb ik opgedaan in vrijwilligerswerk na de universiteit. In het zuiden van Amerika, nabij de grens met Mexico, heb ik met immigranten gewerkt. Het geloof van deze mensen, door al hun moeilijkheden heen, deed mij intenser nadenken over mijn roeping. Dat gaf ik vorm door meer tijd te nemen voor gebed; dagelijks naar de mis te gaan en God te vragen wat hij van mij wilde. Ik wilde graag een gezin, dat wist ik. Maar wat wilde God?

Hij bleek mij de keuze voor te leggen hem te volgen in het religieuze leven. Ik zag dat mij dat veel vrede zou geven, maar niet zonder het kruis. Ik ging reizen door de Verenigde Staten en leerde veel kloosterordes kennen. In de congregatie van de Blauwe Zusters zag ik iets in de spiritualiteit dat bij mij paste. Het voelde als thuiskomen.

Ik heb ervaren dat God je tot een type leven roept, maar vooral tot een bepaald charisma. Hij roept je naar een specifieke plek.

Zuster Nadia is ingetreden in de congregatie van de Blauwe Zusters - Dienaressen van de Heer en de Maagd van Matará. De gemeenschap is gevestigd aan de Fluwelen Burgwal in Den Haag.

© PETER VAN MULKEN

Meer weten over roepingen?

Neem contact op met rector Walter Broeders. T: 0703873804
M: 627140117 E: w.broeders@bisdomrotterdam.nl

© PETER VAN MULKEN

Centrum Vronesteyn start studiejaar 2017-2018

Op woensdag 6 september opende Centrum Vronesteyn het nieuwe studiejaar voor de priesterstudenten en diakenstudenten van het bisdom Rotterdam. Het studiejaar startte met een eucharistieviering in de kapel van Vronesteyn. In deze viering was Mgr. Van den Hende hoofdcelebrant. Rector Walter Broeders en andere leden van de staf concelebreren.

Ter voorbereiding op de diakenwijding spraken Daan Huntjens en Peter Winnubst hun geloofsbelijdenis en eed van trouw uit, met de hand op het evangelie: we mogen leven niet alleen van alles wat we hebben geleerd in de opleiding, maar juist ook vanuit ons geloof en de hoop die wij ontvangen uit het evangelie: de Blijde Boodschap van onze Heer Jezus Christus.

Bij de start van dit studiejaar is er 1 nieuwe priesterstudent voor het bisdom Rotterdam. In totaal zijn er dit studiejaar 6 priesterstudenten en 7 diakenkandidaten voor het bisdom Rotterdam. Op 18 november 2017 zullen priesterstudent Daan Huntjens en diakenstudent Peter Winnubst de diakenwijding ontvangen.

Hervorming vandaag -

Eén is onze Meester
en wij allen
zijn broeders en zusters

(vgl. Mt. 23,8)

WILLIBRORDZONDAG
5 NOVEMBER 2017

Katholieke Vereniging voor Occumene
Emmaplein 19D • 5211 VZ 's-Hertogenbosch • Telefoon: 073 - 7370026
E-mail: secretariaat@occumene.nl
Website: www.occumene.nl • IBAN: NL79 185 0001 0876 28

Hoogfeest van Maria Tenhemelopneming

Vanwege het Hoogfeest van Maria Tenhemelopneming (15 augustus) vond zaterdagavond 12 augustus jl. de jaarlijkse plechtige Eucharistieviering plaats bij de Lourdesgrot in Zevenhoven-Noordeinde.

Hoofdcelebrant van deze viering in de openlucht was Mgr. H. Woorts. Pastor Bouke Bosma van de federatie Clara & Franciscus concelebreerde met assistentie van diaken André van Aarle.

Bij de Eucharistieviering waren ongeveer 600 mensen uit de wijde omgeving aanwezig. Aan het begin van de viering brachten de gelovigen een bloemenhulde aan Onze Lieve Vrouw van Lourdes. In zijn homilie sprak Mgr. Woorts er allereerst zijn vreugde over uit dat zovelen samen waren gekomen: 'Maria brengt al eeuwenlang velen

bijeen, om met haar tot haar Zoon te gaan, onze Heer Jezus.' Hij benadrukte dat haar tenhemelopneming voor ons een feest van hoop en bemoediging is. 'Immers, eens mogen ook wij delen in de glorie waarin zij is opgenomen. Ook ons geldt de belofte van Jezus: Ik ga van jullie heen om voor jullie een plaats te bereiden. En als Ik ben heengegaan kom ik terug, om jullie op te nemen bij Mij, opdat jullie zullen zijn waar Ik ben.'

De Lourdesgrot van Zevenhoven is te vinden bij Johannes Geboortekerk, Noordeinde 26 Zevenhoven. Contactpersoon is Gerard van den Ham. T: 06: 12043366.

Bron: Gerard van den Ham en Roland Enthoven

© GERARD VAN DEN HAM

Mariahulde en samenzang Marialiederaren in Delft

Op zaterdagmiddag 14 oktober a.s. is er opnieuw een Mariahulde met muzikale begeleiding van de koren Deo Sacrum en Vox Latina, met bijzondere Marialiederaren o.l.v. dirigent/ organist Petra Veenswijk. De kerk is al vanaf 12:15 uur open maar om 15:00 uur begint de Mariahulde (en duurt ca. 1 uur).

De Mariahulde is vrij toegankelijk, wel is er een collecte na afloop ter bestrijding van de kosten. Het geheel wordt voorgegaan door pastoor Dick

Verbakel. Ook zijn er leden van het Gilde "Maria van Jesse" aanwezig. Zij organiseren jaarlijks de Maria Ommegang in Delft.

Lichtprocessie

Een bijzonder onderdeel van Mariahulde is de lichtprocessie waarbij iedereen de mogelijkheid wordt geboden een kaars bij het oude Mariabeeld van de Maria van Jessekerk te zetten dat voor de gelegenheid in de kerk staat. Dit doen we onder

het zingen van "Te Lourdes op de bergen". Op deze manier waant u zich even een klein beetje in Lourdes. U wordt van harte uitgenodigd om hierbij aanwezig te zijn en wanneer u dat wilt uit volle borst met ons mee te zingen.

Voor een impressie van de Mariahulde kijkt u naar een filmpje van Arie Oliehoek. Zijn filmpje staat op www.youtube.com/watch?v=XLZt39adnuw

EDDIE VAN DEN ENGEL EN ROB PIETERSE

Bedevaart naar Maria ter Weghe

Terwijl velen in het bisdom Rotterdam in oktober op bedevaart zijn naar Rome, is er voor de 'thuisblijvers' ook een bedevaart dichtbij: die naar Haastrecht.

Haastrecht is al sinds 1647 een bedevaartsplaats, ter ere van Maria ter Weghe. In dat jaar bracht een pater jezueïet vanuit het Belgische plaatsje Foy een beeldje van Maria naar Haastrecht. In de jaren erna vonden er in Haastrecht en omgeving verschillende wonderlijke genezingen, gebedsverhoringen en bekeringen plaats, die werden toegeschreven aan de voorspraak van Maria. Het

beeldje gaat nog steeds, in een reiskoffertje, naar zieken toe. Op woensdagavond 18 oktober vanaf half acht 's avonds viert de parochie St. Barnabas het feest van Maria ter Weghe. Er is dan een feestelijke eucharistieviering met Mgr. J. Liesen, bisschop van Breda. Voorafgaand wordt om 19.00 uur de rozenkrans gebeden. Kinderen zijn speciaal welkom. Zij kunnen meelopen, meisjes als bruidjes, in de processie met Maria ter Weghe in hun midden. Er is tevens kinderwoorddienst. Maria ter Weghe wordt gevierd in de parochie Sint Barnabas, Grote Haven 10 in Haastrecht.

© PETER VAN MUIJLEN

Kerstconcert in de kathedraal

Op zondag 10 december is het traditionele Kerstconcert in de Kathedraal van Rotterdam. De **Kathedrale Laurentius en Elisabeth Cantorij** zingt dit jaar met het acht leden sterke **Schalkwijks koperensemble**. Het koperensemble zal ook enkele solowerken ten gehore brengen. Aart de Kort bespeelt het orgel.

Elk jaar biedt dit concert een sfeervol en afwisselend muzikaal programma. De warmte en harmonie van de muziek en de teksten kunnen als een belofte worden meegedragen door de donkere dagen voor Kerst, in aanloop naar de Heilige Kerstnacht waarin Christus opnieuw geboren wordt. Eenheid in samenzijn is wat dit kerstconcert wil betekenen met liederen door de koren van diverse bekende kerstliederen met alle aanwezigen. Samen verwonderen over het kleine en kwetsbare kind, ons allemaal zo bekend.

De verwondering komt o.a. ook tot uiting in enkele composities van de bekende Engelse componist John Rutter, bij wie de Cantorij vorig jaar nog inspiratie opdeed. Naast werken van Rutter worden composities gezongen van onder meer Mendelssohn, Reger, Couperin, Stainer en Taverner. Christmas Carols en enkele solo-optredens completeren het programma. Het geheel staat onder de vertrouwde leiding van dirigent Marc Schaap.

Aanvang zondag 10 december, 15:30 uur. De toegang is gratis. Na afloop vindt er een deurcollecte plaats. Kijk voor meer sfeer en activiteiten op www.cantorijrotterdam.nl

Kathedrale Kerk HH. Laurentius en Elisabeth, Mathenesserlaan 307, Rotterdam
Aanvang: 15:30 uur.
(Op zondag vrij parkeren)

© MONIQUE STOUTHART

Weer een stevig fundament

De Onze Lieve Vrouwe Geboortekerk in Berkel wordt klaargestoomd voor de volgende honderd jaar. De toren staat in de steigers, de laatste fase in een project waarmee het kerkgebouw bouwtechnisch bij de tijd wordt gebracht. De financiële middelen daartoe zijn voor een groot deel door de kerkgemeenschap bij elkaar gebracht.

Zoals het moet, begon de renovatie van het gezichtsbepalende kerkgebouw – in 2009 door de NCRV nog verkozen tot mooiste van Zuid-Holland – bij het fundament. Het verzakken van de kerk, en de daarmee gepaard gaande scheuren in onder meer de voorgevel, vormden de aanleiding voor de grote renovatieklus. ‘Een bacterie had de houten palen aangevreten’, vertelt Gert Schuring, trekker van de bouwcommissie. ‘Ze hadden zestig procent van hun draagkracht verloren.’ In 2014 viel het besluit de boel aan te pakken, waarmee de restauratie begon.

Samen met Johan van der Burg, voorzitter van de locatieraad en lid van het bestuur van de parochie Christus Koning in Lansingerland, Nootdorp en Pijnacker, geeft Schuring tekst en uitleg over het werk, waarvan de kosten worden geraamd op twee miljoen euro.

Vinex

De Onze Lieve Vrouwe Geboortekerk is vandaag gelegen in de Vinexgemeente Lansingerland. Maar ten tijde van de bouw in de jaren zestig van de negentiende eeuw, was de kerk het spirituele en praktische centrum van een dorpsgemeenschap. Ook in het begin van de twintigste eeuw al groeide Berkel – en Rodenrijs – dusdanig dat de kerk te klein werd. In 1920 werd het gebouw uitgebreid met twee forse beuken en kreeg een capaciteit van ruim duizend zitplaatsen.

Het godshuis stond al ten tijde van zijn bouw een beetje uit het dorpscentrum. Dat maakte veel eigen grond rond het gebouw mogelijk waar later een verzorgingscentrum en een gemeenschapsgebouw kwam.

De ruimte onder de kerk werd honderd jaar geleden gebruikt voor het stallen van de paarden van de herenboeren. Nog vandaag de dag zijn hun namen te

lezen op de muren van het souterrain, niet toevallig De Paardestal genoemd.

Meer dan duizend kuub grond werd afgegraven, om fundamente van het souterrain bloot te leggen en de vloer veertig centimeter uit te diepen. Zo ontstaat meer functionele ruimte onder de kerk. Een deel wordt gebruikt voor De Paardestal, heden ten dage de naam voor een kringloopwinkel, door vrijwilligers uitgebaat, waarbij de opbrengsten van oudsher bestemd voor missionarissen die vanuit de parochie waren uitgezwermd. De Paardestal is voor veel mensen met een smalle beurs in de hele regio van grote betekenis.

Persen

Door buispalen tot wel achttien meter de grond in te persen, kreeg het fundament weer zetting en werd het verzakken een halt toegeroepen. Dat was een klus waaraan de mensen van aannemer DS Bouw hun handen vol hadden van maart tot december vorig jaar, daarbij ondersteund door Goudkuil Bouwmanagement en Oosterlaan Architectuur.

Nu is de toren aan de beurt. Deze staat geheel in de steigers; de gevel wordt gerepareerd. ‘Het neerzetten van een steiger kost al dertigduizend euro. We hebben in mei besloten de steiger langer te laten staan zodat we ook het leiwerk van de torenspits kunnen vervangen.’

Negentig procent van het werk aan het exterieur van de kerk zit er nu zo’n beetje op, legt Van der Burg uit. De teller aan kosten loopt nu naar 1,6 miljoen euro, vertelt hij. ‘Maar als kerk moeten we ook btw afdragen’, dus het gaat richting de twee miljoen. ‘Dan hebben we nog geluk dat we hebben aanbesteed toen het nog crisis was in de bouw, want nu vliegt alles omhoog aan kosten.’

Goodwill

Een miljoen euro is door parochianen opgebracht. ‘In anderhalf jaar tijd.’ De parochiekern, het dorp Berkel en Rodenrijs, telt 5500 parochianen. De kerkgemeenschap doet zeer zijn best de vele nieuwkomers in het dorp te verwelkomen. Met name jongerenactiviteiten, en bijvoorbeeld de Eerste

Communievorbereiding, zijn manieren om met nieuwkomers, vaak jonge gezinnen, in contact te komen. Met een breed draagvlak en inzet op velerlei vlak – ‘Kids en fun’, in de sporthal georganiseerd door de parochie is een begrip in het dorp – kweek je ook goodwill bij geldschieters.

Een klein deel van het renovatiebudget komt van Monumentenzorg; het gebouw is geen rijksmonument. ‘Verder komt anderhalve ton uit de onderhoudsreserve en van fondsen en acties komt een halve ton’, aldus Van der Burg, in het dagelijks leven ondernemer en gemeenteraadslid. ‘Denk aan een sponsordiner, dat zo’n zeventigduizend euro opbracht of een kerkveiling, jaarlijks goed voor twintigduizend euro.’ Verrassend was de bijdrage van De Ronde Tafel, een serviceclub van jonge ondernemers. ‘Zij zamelden 27.000 euro in voor drie goede doelen, waarvan wij er een zijn.’

Voortgang

In de kelder betreft de Paardestal binnenkort weer zijn vaste stek. Daarnaast is er ruimte voorzien voor de ‘groengroep en voor een repropriete’. Ook komt er een parochiezaal die direct vanuit de kerk toegankelijk moet worden. De trap en lift die vanuit de kerk worden aangelegd, zijn naar verwachting komende zomer gereed.

Op 9 september 2018 bestaat de parochie honderdvijftig jaar. Dat is het moment om het werk gedaan te hebben, dankbaar terug te kijken en misschien een beetje uit te rusten – na de festiviteiten.

Een vitale geloofsgemeenschap

De parochiekern van Berkel en Rodenrijs is een levendige geloofsgemeenschap waar ik graag werk. Men heeft mij wel eens gevraagd of het in deze tijd en met het oog op de toekomst nog wel verantwoord is om zoveel geld uit te geven aan een restauratie. Om meerdere redenen kan ik daar volmondig ‘ja’ op zeggen. Ten eerste brengt een restauratie weer veel activiteiten te weeg: geldinzameling door concerten, kinder- en jongerenactiviteiten, een veiling, verkoop van actie-artikelen, etc. Dat brengt mensen weer in contact met elkaar en actief en verantwoordelijk voor de geloofsgemeenschap. Ten tweede is de parochiekern nog zeer vitaal: er zijn zeer veel vrijwilligers en ook verenigingen zijn nog met de kerk verbonden. Bijvoorbeeld de scouting en de voetbalclub TOGB komen elk jaar nog met alle kinderen naar de kerk voordat ze op kamp gaan om Gods zegen te vragen. Ook de vijf katholieke basisscholen houden hun Kerstvieringen in de kerk die dan tot de laatste plaats bezet is. Men zegt wel eens: ‘Er komen toch steeds minder mensen naar de kerk?’. Maar dan antwoord ik altijd: ‘Op zondag misschien wel; maar kijk eens door de weeks: er komen tien keer zoveel mensen op de pastorie als veertig jaar geleden: voor werkgroepen, catechesebijeenkomsten, bijbelgroepen en dergelijke’, aldus pastoor Winfried Kuipers.

TED KONINGS

Begraafplaats St. Laurentius

Honderdvijftig jaar rust en verrijzenisgeloof

De R.K. begraafplaats St. Laurentius in Rotterdam-Crooswijk bestaat dit jaar honderdvijftig jaar. Bij dit jubileum wordt op vrijdag 27 en zaterdag 28 oktober uitgebreid stilgestaan. De begraafplaats kent een rijke historie om op terug te kijken; tegelijk zijn er eigentijdse elementen te vinden. Directeur Theo van Werkhoven doet uit de doeken hoe St. Laurentius zich in het heden en verleden als katholieke begraafplaats heeft gemanifesteerd.

‘Ik wist niet dat het hier zo mooi was!’ is wat ik regelmatig hoor als mensen hier bij een uitvaart komen, of op een wandeling bij toeval deze plek ontdekken’, vertelt Van Werkhoven. ‘De begraafplaats is een oase van rust, midden in de levendige stad Rotterdam.’ De plek kent typisch Rotterdamse elementen: er is een gedenksteen dat een anker verbeeldt. Daar kregen zeelieden hun laatste rustplaats. De bekende Rotterdamse familie Jamin heeft er een eigen neo-romaanse grafkapel. De fabriek van Jamin was bijna zeventig jaar in Crooswijk gevestigd.

Ommuurd

In 1867 werd in Crooswijk naar Italiaans model een ommuurde vijfhoekige begraafplaats ingericht. Eén

kant kreeg een zuilengalerij met bovengrondse grafkelders. Een primeur in Nederland die alleen navolging kreeg in Den Haag.

Van Werkhoven: ‘We zijn niet alleen als R.K. begraafplaats opgericht, het katholieke geloof en gedachtengoed is nog steeds waar we voor staan. Dat blijkt niet alleen uit onze aandacht voor Allerheiligen- en Allerzielenvieringen en de passie meditatie op Goede Vrijdag. Het komt ook naar voren in ons doen en laten waar alle vijftien zeer betrokken medewerkers met inzet,

aandacht en oog voor nabestaanden vorm aan geven.’

Identiteit

Van Werkhoven maakt bij zijn rondgang over het terrein een praatje met een man die het graf van zijn vrouw bezoekt. Klaarblijkelijk kennen zij elkaar. ‘Natuurlijk we zijn als begraafplaats ook een bedrijf, maar in de beslissingen die we nemen, in het handelen, het luisteren naar de wensen van nabestaanden, staat onze R.K. identiteit voorop.’

In 2001 werd een nieuwe, moderne kapel ingewijd door Mgr. Van Luyn sdb. Architect Francine Houben tekende voor het ontwerp. Sinds 2013 maakt een crematorium deel uit van de begraafplaats. Er kwam een urnentuin en er is het speciaal voor kinderen ingericht Kinderhofje met speelse elementen.

Jubileum

In het laatste weekend van oktober is er een speciaal programma rond het 150-jarig bestaan van St. Laurentius. Op 27 oktober is er een vesper met Mgr. Van den Hende en aansluitend receptie voor genodigden. Een dag later is er om 10.00, 12.00 en 14.00 uur een eucharistieviering, die om twaalf uur is tweetalig Portugees/Nederlands, speciaal voor de Kaapverdiaanse Gemeenschap in Rotterdam. Om 11.00 uur, 13.00 uur en 15.00 uur zijn er rondleidingen door gidsen van Gilde Rotterdam. De begraafplaats is tussen 10.00 en 16.00 uur vrij toegankelijk voor een wandeling over het terrein, om stil te staan bij de zuilengalerij, de verschillende monumenten en de digitale fototentoonstelling.

Diocesane (Pre)Marriage Course en meer

Werken aan een sterke en blijvende relatie

Elke cursusavond begint met een sfeervolle maaltijd, met zijn tweeën aan een eigen tafel. Daarna gaan de stellen aan de slag met een thema. Geen vraag blijkt te gek om naar voren te brengen. Uiteenlopende aspecten van een relatie komen aan bod: tijd voor elkaar nemen, omgaan met boosheid, vriendschap en seksualiteit en omgaan met (schoon)ouders. Dat alles om te werken aan een sterke en blijvende relatie. We hebben het hier over de (Pre)Marriage Course, aangeboden door het Bisdom Rotterdam.

De cursussen zijn ontwikkeld door de Werkgroep Huwelijk en Gezin van het bisdom. Vicaris-generaal Tjeerd Visser is verantwoordelijk voor de werkgroep. Hij legt uit: ‘In oktober 2014 en 2015 zijn er in Rome twee synodes geweest over huwelijk en gezin, waarna er door paus Franciscus een aantal aanbevelingen is gedaan. Wij kijken natuurlijk ook ons om heen en zien dat een derde van de huwelijken in Nederland strandt. Daaronder zijn ook mensen die voor de kerk getrouwd zijn. De twee belangrijkste aanbevelingen van

de synodes zijn door de werkgroep vertaald in een concreet aanbod. Op onze zoektocht naar goed materiaal zijn we uitgekomen bij de Premarriage Course en de Marriage Course van Alpha. Dat is een wereldwijde, christelijke organisatie, bij velen bekend vanwege de Alpha-cursus.’

Huwelijksvoorbereiding

Dit voorjaar zijn de twee cursussen van start gegaan in Dordrecht met zes stellen en in Voorschoten met twaalf stellen. ‘Dat we in een behoefte voorzien, merken we tijdens de cursusavonden’, concludeert vicaris Visser. ‘Op zeker moment gaat het over gezamenlijke doelen en waarden. “Wat is nu jouw verwachting van ons huwelijk?” Dan blijkt dat die vraag nog nooit ter tafel is gekomen. Van belang is dat stellen met elkaar in gesprek raken over wezenlijke aspecten van de relatie en daar willen de cursussen toe aanzetten. Als pastorale beroepskrachten gaan we niet hun handje vasthouden, de stellen moeten het zelf doen.’

Met de bisdombreed georganiseerde huwelijksvoorbereiding ondersteunt de werkgroep ook parochies: ‘Aangezien er in de meeste parochies niet veel huwelijken meer plaatsvinden, kunnen wij met de cursussen deze stellen bij elkaar brengen. Op

deze manier ontlasten we de beroepskrachten. Maar de belangrijkste reden voor een gezamenlijke aanpak is dat stellen die de bewuste keuze maken voor een kerkelijk huwelijk, met elkaar in contact komen, elkaar bevestigen en van elkaar kunnen leren. De taak om hen vervolgens te betrekken bij parochie-activiteiten blijft natuurlijk bij de parochies zelf liggen.’

Nieuw aanbod

Als eerstvolgende start de Premarriage Course in oktober in Voorburg. In het voorjaar is er opnieuw de Premarriage Course én de Marriage Course. De data zullen binnenkort bekendgemaakt worden via de bisdomwebsite. Vicaris Visser: ‘Nieuwe cursussen zijn in voorbereiding. Zo werken we nu aan het ontwikkelen van een cursus voor stellen die ongewenst kinderloos zijn. En voor stellen waarvan er één gelovig is en de ander niet. We hopen vanaf januari dit aanbod neer te zetten.’

Voor meer informatie: www.bisdromrotterdam.nl. Klik op *Menu* en vul vervolgens de zoekterm *Huwelijk* in.

JOLANDA DE WOLF

ELDERHORST-ZOETERWOUDE

DR. KORTMANNSTR. 99-101
2381 BJ ZOETERWOUDE
071 - 5801225 - 5801595
info@elderhorst.com

Anno 1912

Eerste Nederlandse fabriek van elektrische luidapparaten en wijzerplaatverlichting in plasticbescherming
Luidklokken - Torenuurwerken
Klokkenstoelen - Koperwerken
Periodiek onderhoud van alle klokkeninstallaties

De Haagse kerken ontmoeten de nieuwe burgemeester

De Haagse Gemeenschap van Kerken (HGK) nodigde de nieuwe burgemeester van Den Haag uit om kennis te maken. Voorzitter en parochievicaris Ad van der Helm en secretaris Margriet Quarles van Ufford doen verslag.

De komst van een nieuwe burgemeester daagt kerken in een stad uit om zich te presenteren. Zeker wanneer een burgemeester zelf geen kerkelijke achtergrond heeft, is het cruciaal dat de kerken zelf duidelijk maken waar zij voor staan en op welke manieren zij actief zijn in en voor de samenleving.

Zo kwam burgemeester Pauline Krikke naar Den Haag. De Haagse Gemeenschap van Kerken (HGK) nam het initiatief om alle kerken en kerkelijke gemeenschappen en aanverwante organisaties en stichtingen uit te nodigen om zich in de Grote of Sint Jakobskerk aan de burgemeester te presenteren.

Presenteren

Het werd een soort Haagse kerkenmarkt, waar zo'n twintig kerkgemeenschappen aan deelnamen. Bovendien was een tiental stichtingen van de partij die vanuit de kerken actief zijn, zoals het Aandachtcentrum, het Straatpastoraat, het Multicultureel ontmoetingscentrum Schilderswijk (MOC), Stek, de protestantse Diaconie en het interreligieus beraad Segbroeck. De beide katholieke parochies in Den Haag hadden een gezamenlijke presentatie gemaakt.

Opvallend was dat de burgemeester bij een informeel voorgesprek met de secretaris van de HGK, Margriet Quarles van Ufford, vroeg: 'Ik hoor graag welke vragen jullie me willen gaan stellen.' Ons antwoord: 'Wij gaan u geen vragen stellen, wij willen op dit moment niets bij u bereiken, maar we willen slechts laten zien wie we zijn en waar we mee bezig zijn.'

Enthousiasme

Na afloop gaf de burgemeester aan dat zij onder de indruk was van het vele werk dat gedaan wordt en het enthousiasme waarmee veel mensen bezig zijn in de kerken. Bovendien was het haar opgevallen dat wanneer zij ergens in de stad komt, de kerken daar vaak ook aanwezig zijn. Burgemeester Krikke stelde het gesprek te willen voortzetten, om meer inhoudelijk te praten over de manier waarop de kerken tegen de grootstedelijke problematiek aankijken en over onze eigen benadering van mensen en hun problemen.

De straatpastor, dominee Klaas Koffeman, had in zijn presentatie aan de burgemeester een presentje aangeboden waaruit duidelijk werd wat de "core-business" van kerkelijke hulpverlening is: te beginnen met tijd en vervolgens aandacht. Het derde volgt daaruit: daadwerkelijke hulp. Dat kan niet zonder de eerste twee stappen, die voor het kerkelijke optrekken met mensen essentieel zijn.

De middag verliep in een goede sfeer, mensen ontmoetten elkaar en nieuwe contacten werden gelegd. Ongeveer tweehonderd mensen liepen in en uit en nieuwsgierige stadgenoten namen kennis van hetgeen de kerken onder hun neus aan goede werken verrichten.

De kerken van de HGK hopen dat op deze manier een goede basis is gelegd voor een vruchtbare samenwerking.

MONIQUE MEEUSEN

Actie Kerkbalans 2018

'Meet & Greet'
Woensdagavond 8 november
Centrum Vronesteyn
Park Vronesteyn 14
2271 HS Voorburg

Voor redacties van parochiebladen en hun websites en portefeuillehouders fondswerving en andere bestuursleden belast met Kerkbalans.

19.00 uur Ontvangst met koffie/thee
19.30 uur Kerkbalans 2018 en aandacht het hele jaar door
Eigen ervaringen, uitwisseling, vraag en antwoord
20.30 uur Kerkbalans en een communicatieplanning
Eigen ervaringen, uitwisseling, vraag en antwoord
21.30 uur Afronding

Ad Sosef is coördinator van de kerkbalansconsulenten. Hij gaat op deze avond graag met u in gesprek over aandacht voor Kerkbalans het hele jaar door. Op basis van zijn ervaringen in een groot aantal parochies in het bisdom zal hij u ideeën aanreiken, waarmee u de communicatie rond Kerkbalans in uw parochie verder kunt verbeteren. Daarbij komt uiteraard ook de actieperiode Kerkbalans 2018 aan bod.

Het tweede deel van de avond gaan Jan den Boer en Daphne van Rosendaal met u in gesprek. Jan den Boer is kerkbalansconsulent en was professioneel werkzaam in de communicatie. Daphne van Rosendaal is communicatiemedewerker van het bisdom. Beiden hebben veel ervaring met de media en zullen met u spreken over een communicatieplanning.

Aanmelden kan via M.Piek@bisdomrotterdam.nl of via de aanmeldmogelijkheid in de activiteitenagenda op www.bisdomrotterdam.nl.

Extra ondersteuning voor Kerkbalans
Meld u aan!

Op **donderdag 12 oktober 2017** vindt een diocesane bijeenkomst plaats over geldwerving voor

- Pastorale beroepskrachten
- Portefeuillehouders fondswerving en andere bestuursleden belast met Kerkbalans
- Leden parochiële werkgroepen Kerkbalans
- Consulenten Kerkbalans

Mgr. J. van den Hende opent de avond met een korte inleiding. Hij zal spreken over hoe geven een teken kan zijn van onze gelovige betrokkenheid. Andere sprekers zijn Hoogleraar Theo Schuyt, initiatiefnemer van het onderzoek 'Geven in Nederland' en Jan van Berkel, voorzitter Goede Doelen Nederland en directeur/bestuurder van de Leprastichting. Tenslotte volgt een ronde praktische tips van de heer Ad Sosef namens de kerkbalansconsulenten.

Een eigen foto en video laten maken!

Als extra ondersteuning kan er een foto worden gemaakt bij de Kerkbalansvlag voor de parochiebladen en websites. Ook een korte video-opname laten maken, waarin de motivatie voor Kerkbalans voor het voetlicht kan komen, is mogelijk.

Locatie: Church of Our Saviour, Koningin Mariaaan 2 te Den Haag. Behoort u tot een van de genoemde doelgroepen meldt u zich dan aan!

Aanmelden kan tot **maandag 9 oktober** via m.piek@bisdomrotterdam.nl.

Aanvang: 18.00 maaltijd, 19.00 uur begin avond.

ENERGIE VOOR KERKEN

hellemans
ENERGY CONSULTANCY
uw energiemanager

Bedankt voor uw deelname!

Ruim 3.500 kerken en kloosters doen al zes jaar mee met het inkoopcollectief Energie Voor Kerken.

Dankzij uw deelname kopen we gezamenlijk voordelig groene energie in bij Greenchoice, de energieleverancier van het collectief.

Uw voordelen

- Scherpe groene energietarieven (100% Nederlandse wind en gas: Gold Standard certificaten)
- Uitstekende contractvoorwaarden
- Transparante dienstverlening
- Optimale persoonlijke service

Ook interesse?

U kunt maandelijks instappen in het collectief. Kijk voor meer informatie op www.energievoorkerken.nl of neem contact op met Sonja Boer van Hellemans Consultancy: 030 767 01 21 / boer@hellemansconsultancy.nl

Het collectief Energie Voor Kerken is een initiatief van CIO-K in samenwerking met energie adviesbureau Hellemans Consultancy.

GREEN CHOICE

Wij maken onze goede naam altijd waar!

Nationaal - internationaal - Europa-specialist - Overzee

Particuliere verhuizing

"Wij verzorgen uw verhuizing zorgvuldig en efficiënt dankzij onze vakkundige, ervaren verhuizers en onze moderne logistieke aanpak."

Opslag altijd handig

"Onze beveiligde en geconditioneerde opslagunits zijn al te huur per m³."

Bedrijfsverhuizing

"Onze verhuiscoördinator stelt een compleet uitgewerkt verhuisdraaiboek voor u op en onze handyman verzorgt al uw klussen in een handomdraai."

The best match in removals!

AA
VERHUIZERS

Wij komen als u gaat

Bel gratis
0800-0223855
of kijk op onze website
www.aaverhuizers.nl

Pag Jong!

Op bezoek bij...

De jongerenredactie gaat 'op bezoek bij'. Vandaag: RKJ Solo Dios in de Heilige Theresia van Ávilaparochie, in de Drechtsteden. Een zeer diverse groep in zowel leeftijd, (religieuze) achtergrond als karakter. De ongeveer twintig leden komen al zo'n vijf jaar elke maand samen.

Vandaag staat er bij Solo Dios geen standaardbijeenkomst op de rol, zo aan het eind van het werkjaar, maar een barbecue. De perfecte afsluiter door de ongedwongen sfeer, aldus de leden. 'Het is fijn om af en toe eens de focus op elkaar te hebben. Ook is het gelijk een terugblik op het afgelopen seizoen en een mooie kick-off van het nieuwe.' Normaal begint de bijeenkomst met een gezamenlijke maaltijd, waarbij nieuwe leden aan de groep worden voorgesteld. Niet door zichzelf, maar door de toevallige buurman of -vrouw. Onder meer aan de hand van de favoriete pizza en kleur van de tandenborstel. 'Dit is bij een van de eerste

bijeenkomsten ontstaan en daarna blijven hangen.'

Thema

Vervolgens is er een introductie op het thema, door een gastspreker. Plus tijd om hierover met elkaar na te praten. 'Tijdens een bijeenkomst over de toekomst van RKJ Solo Dios gaven de leden aan dat nabespreken een must is.' De avonden worden afgesloten met een gebedsmoment in de kerk. Een van de avonden die zeer is blijven hangen bij de leden, is die over Allerheiligen, waarbij pater Marc Lindeijer sj te gast was. Een bekende van de groep, door de reis naar Rome

in 2015. Ook de "medische ethiek", besproken door kardinaal Eijk, werd goed ontvangen: een herkenbaar dilemma in de huidige tijd.

Programma

Deze avond, op de gezamenlijke maaltijd en het afsluitende gebedsmoment na, verloopt dus net even anders dan anders. Ondanks de ontspannen sfeer is er toch nog één officieel moment: de bekendmaking van het rooster voor volgend seizoen. 'Het bestuur heeft weer haar best gedaan om alle wensen te combineren en het een zo gevarieerd mogelijk jaar te maken.'

Het programma wordt goed ontvangen door de leden. 'Enkele thema's zijn lastig te plaatsten en krijgen in sommige gevallen voorrang. Zoals de heilige Sint Nicolaas, door pater Lindeijer, gepland voor de bijeenkomst op 5 december. Ook proberen we altijd een mooie afwisseling te maken tussen de wat zwaardere en de lichtere, meer gezellige thema's', aldus een van de bestuursleden.

Meer informatie over RKJ Solo Dios of het programma voor het komende seizoen is te vinden op I: www.rkjsolodios.nl.

DAPHNE VAN HOESSEL

Het bisdom Rotterdam organiseert al vele jaren 's zomers drie kinder- en jongerenkampen voor verschillende leeftijdsgroepen. Begeleid door vaak oud-deelnemers en enkele begeleiders met pastorale kwaliteiten, doen de kinderen een bijzondere ervaring op. Esther van Berkel vertelt. Zij was een van de begeleiders deze zomer, op het kinderkamp in Amerongen. Op zondag 16 juli was het dan zover. Het kinderkamp ging van start. Om elf uur kwamen de eerste kinderen aan bij kamphuis 'De Kameel' in Amerongen. De kinderen stonden een geweldige week te wachten, vol sport, spel en bezinning. Op de eerste dag maakte het kinderkamp een flitsende start met kennismakingsspellen en een vossenjacht. Rond de avond was het tijd voor corvee. Bijna ieder deelgroepje had in de ochtend, middag en avond een corveetaak. Die bestond uit het helpen met koken, tafel dekken/afruimen, afwassen, het voorbereiden van de dagsluiting, zingen en het schrijven van een logboek en kamplied. In de avond werd er lekker gegeten. Op maandag begonnen we met een dagopening, waarin het thema van de dag werd toegelicht. De rest van de dag waren er veel spellen, waaronder levend stratego en paintball. 's Avonds was het tijd voor pannenkoeken. Dinsdag stond geheel in het teken van een uitje naar Dierenpark Amersfoort. Met dank aan de sponsorende DCI van het Bisdom Rotterdam, beleefden de kinderen een geweldige dag in de dierentuin. Op woensdag kwam de bisschop op bezoek. Samen met hem vierden de kinderen en de begeleiders de eucharistie. Het was een mooie en inspirerende viering. Na de viering konden de kinderen zich opnieuw spelenderwijs uitleven, met het strepenspel en een vijfkamp. Donderdag ging dat onverdroten verder. Daarnaast kregen de kinderen de tijd om zich voor te bereiden op de bonte avond. Vrijdag was helaas al weer de laatste dag. Er werd een quiz gespeeld en er werden waterspeltjes gedaan. In de avond was er een bonte avond: leuk! Zaterdag was het dan toch echt tijd om naar huis te gaan. Na de slotviering werd er nog een groepsfoto gemaakt, waarna de kinderen huiswaarts keerden. Zij beleefden een geweldige week.

Catechese tijdens het kamp niet alleen een 'dingetje' van de diaken

De uitdaging voor een diaken bij het Tiernerkamp is de catechese zo te geven dat de deelnemers er met zichtbaar plezier aan deelnemen en er ook iets van opsteken. Het zijn nu eenmaal (beginnende) pubers. De laatste jaren probeer ik, door gebruik van (pop)songs en videoclipjes die bij de thematiek passen, zo goed mogelijk aan te sluiten bij de belevingswereld van de tieners. De andere leden van het leidingsteam denken hier bij de voorbereidingen ook graag in mee. Samen proberen we de catechesethematiek ook terug te laten komen in andere programmaonderdelen. Geloofsitems worden zo letterlijk spelenderwijs overgedragen. De catechese is daardoor niet alleen een 'dingetje' van de diaken, maar een wezenlijk en geïntegreerd onderdeel van het kamp.

Hij zag, kreeg medelijden en wat hij toen deed, verdiende de bonus.

Dit jaar mocht ik dagelijks bonuspunten toekennen aan een deelnemer die in positieve zin opviel, zeg maar voor gedrag in lijn met de werken van barmhartigheid. Vaak was het moeilijk om één winnaar te onderscheiden. Die ene dag was het echter overduidelijk. Tijdens slagbal sloeg een deelnemer de bal redelijk hard tegen een kat die toevallig het speelveld betrad. De deelnemer had zo'n medelijden met het dier dat hij zijn homerun, die hij gemakkelijk kon halen, liet schieten om de kat te troosten. Hij liep rustig naar het dier, pakte het op en droeg het van het speelveld af.

DIAKEN JOS VAN ADRICHEM

Zet in je agenda!

Het nieuwe seizoen van Tour of Faith start. 'De komende reeks Tour of Faith doet enkele parochies voor het eerst aan en er zijn een aantal vertrouwde plekken. We zullen parochies dit jaar ondersteunen in de publiciteit ter plekke. Denk aan een folder voor de parochie om te verspreiden onder jongeren en tieners', zegt Fredi Hagedoorn. Tour of Faith, waarbij de bisschop naar de parochies toe komt, de mis viert met de jongeren en het geloofsgesprek inleidt, is een kans om het eigen jongerenwerk in de parochie te verbinden met deze bovenregionale bijeenkomst. We zien dat er dan, soms voor het eerst, jongeren uit verschillende parochiekernen bij elkaar komen, waaruit iets nieuws ontstaat. Voor jongeren is het prettig om in hun eigen parochie kennis te maken met het jongerenwerk in het bisdom. Het werkt drempelverlagend en ze haken daarna makkelijker aan bij een andere Tour of Faith of activiteiten van het bisdom.'

Op **zondag 29 oktober** is M25 Sint Christoffel de gastheer voor 'M25 goes Dordrecht'. De ontmoetingsdag is bedoeld voor alle M25-roepen uit bisdom Rotterdam. In Dordrecht zullen zij ouderen uit de parochie en de stad een mooie middag bezorgen. Omdat het dan bijna Allerheiligen en Allerzielen is, is dat het thema van de dag, waarmee jong en oud aan de slag gaan.

Op **zaterdag 18 november** organiseert Jong Katholiek een Inspiratiedag voor mensen die actief zijn in het tiener- en jongerenwerk in de parochie. 'Het is een dag om van elkaar te leren, elkaar te ontmoeten en nieuwe ideeën op te doen,' schrijft de organisatie in een brief die in het bisdom Rotterdam werd verstuurd aan pastorale beroepskrachten en vrijwilligers in het tiener- en jongerenwerk. Fredi: 'Een van de sprekers deze dag is priester Michel Remery. Hij schreef samen met jongeren het boek 'Twitteren met God' en kan iets zeggen over discipelschap voor jongeren in Europa. Discipel zijn vraagt van een begeleider om zelf leerling te blijven en je bewust te zijn van je voorbeeldrol. Voor jongeren is het iets anders dan leerling zijn op school. Discipel zijn van Jezus gaat om commitment, een band aangaan met de Heer.'

- Tour of Faith: start 8 oktober
 - M25 goes Dordrecht: 29 oktober
 - Inspiratiedag Jong Katholiek: 18 november
- Anmelden kan via Facebook en via de activiteitenagenda op www.bisdomrotterdam.nl